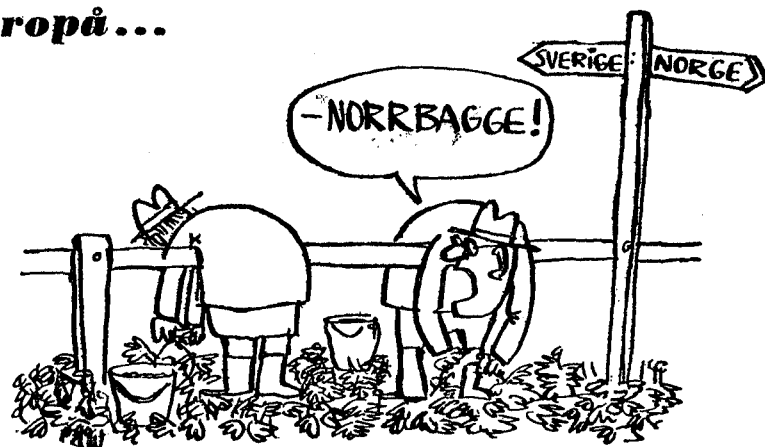

Apropå...

... stora hjortronkriget

Sommerfjellets gleder på en annen måte.

(Expressen)

Kloke ord...

Å vente på en glede er også en glede.

G. E. Lessing.

Følg alltid din innskytelse når det gjelder å glede andre.

Hanna Winsens.

Det skal friere, rikere sinn til å glede seg over andres mer enn over eget.

Barbra Ring.

Sorgen er kort, men gleden er evig.

Schiller.

Når en stor stein faller, følger mange etter.

Sveitsisk ordspråk.

Fjelltoppen er nær, veien dit lang.

Polynesisk ordspråk.

Høye fjell kaster lange skygger.

38 *Klag ikke under stjernene på manglende lyspunkter i ditt liv.*

Wergeland.

Vil vi kunne bevare villreinen?

ØYSTEIN MØLMEN

Norge, eller rettere sagt noen områder i Sør-Norge, er nå de eneste steder i Europa hvor det finnes villrein igjen. Vi må enten til Alaska eller til den asiatiske del av Sovjet for å finne tilsvarende villreinstammer.

Det er derfor naturlig å stille spørsmålet, tar vi tilstrekkelig vare på villreinen eller skal vi oppleve at også den om en tid vil bli å finne på den stadig voksende liste over utdødde dyrearter.

Mange som i dag er beskjeftiget med villreinens ve og vel, vil svare at den har ingen framtid i vårt land, hvis det ikke omgående treffes effektive tiltak for å verne dens miljø.

Villreinen er uten tvil en av de dyrearter som setter de strengeste og mest spesielle krav til sitt oppholdsområde. Den har liten evne til å tilpasse seg nye forhold, og livsmønstret synes ikke å være endret så langt tilbake det er mulig å følge historien.

Den forlanger store sammenhengende fjellområder med vann, elver, breer, sommer- og vinterbeiter, og ikke minst fjellets naturlige ro. Slike områder og med slike kombinasjoner har vi meget få av, og de vi har blir etterhvert mindre og mindre. Veier, kraftlinjer, vassdragsreguleringer, hytter og tilhørende trafikk og forstyrrelser, representerer en stadig økende trusel mot våre villreinstammer. Bit for bit «spises» våre områder opp og til slutt er en grense nådd da reinens spesielle krav til biotop ikke lenger finnes og den forsvinner. Skremmende eksempler har vi f.eks. fra det engang så storslagne Snøhettaområdet. Her har vi eksempler på hva som skjer når reinens trekkveier, som den slavisk har fulgt i hundrevis av år, blir skåret over av veier, kraftlinjer, reguleringsbassenger m.v. Selv om det i Snøhettafeltet kan pekes på andre uheldige omstendigheter som f.eks. nedslitte beiter, er det ingen tvil om at det er de mangfoldige naturinngrep som har forårsaket at store og tradisjonelle villreinområder nå ligger tomme.

Villreinen krever store sammenhengende fjellområder med vann, elver, breer, sommer- og vinterbeiter, og ikke minst fjellets naturlige ro. Klarer vi å bevare slike fjellområder?

Villreinstammenes såreste punkt er trekkveiene, som livsnerver går de gjennom reinens tilholdsområder, mellom beitelokaliteter, kalvingsplasser, breområder, og bruken er nøye tilpasset årstid, vind- og værforhold. Gjennom våre forfedres dyregraver og funn av piler m.v. kan vi i dag konstatere at villreinen bruker nøyaktig de samme trekkveier som i tidligere tider, de kan anes helt tilbake til steinalderen. En vei, telefon- eller kraftlinje som krysser en av reinens trekkveier, er ofte en tilstrekkelig hindring. Reintrekket opphører og områder som tidligere var forsynt med rein gjennom trekket, blir liggende tomt. Fatale situasjoner kan oppstå hvis trekkveiene mellom f.eks. sommer- og vinterbeiter blir avskåret. Det underlige, og farlige er, at et naturinngrep, enten det er vei, en feilplassert hytte, høyspenttrasé e.l. ikke synes å ha noen umiddelbar virkning.

Villreinen passerer «nyskapingen», om enn noe nølende, men passeringene blir skjeldnere, for etterhvert å opphøre. Fjellområder

Våre forfedre var beskjedne i sine krav til oppholdssteder i fjellet. Her er inngangen til en steinbu som går fullstendig i ett med terrenget og som villreinen kunne gå over taket på uten å reagere. I dag finner vi ofte slike buer erstattet med komfortable og moderne hytter som reinen skyr på flere kilometer.

som tidligere ble forsynt med rein gjennom slike trekkveier, blir følgelig liggende tomme. Det farlige ved dette er at virkningene kommer lenge etter at skadeskjønn og øvrig rettsoppgjør er avsluttet, og før problemene egentlig har oppstått.

I de fleste av våre villreinområder foreligger planer om tildels kjempemessige naturinngrep i form av kraftutbygging, med tilhørende veier, linjer m.v.

Så vidt vites er det i disse planer hittil ikke tatt med noen forhold som berører hensynet til villreinen. Veier, linjetraséer og øvrige inngrep, vurderes kun ut fra et eneste forhold, — det mest økonomiske. Hvor mange trekkveier blir avskåret av anleggsveier, linjer m.v. ved utbygging av f.eks. Jotunheimen Vest, og vil det i det hele tatt være mulig å bevare den enestående villreinstamme i disse

Muren i forgrunnen er en av veggene i en fangstgrav for villrein. Den vitner om et århundregammelt sterkt og sikkert reinsdyrtrekk. Høyspentmasten i bakgrunnen taler for seg. Et skremmende eksempel på hvor lite hensyn det blir tatt til de sårbare reintrekkene ved inngrep i naturen.

områder? Det kunne settes opp liknende spørsmål for de fleste andre villreinområder.

Hva kan gjøres og hvem skal gjøre det, for å få skadevirkningene minst mulige.

Det hele vil være et spørsmål om å bruke våre fagfolk og vår viten som vi etterhvert har fått om villreinen. Nedsettelse av fagutvalg som kan avgi uttalelser om skadevirkninger før inngrepene skjer, vil være første forutsetning. De villreinutvalg som nå er nedsett i alle våre større villreinområder, må gis fullmakter og hjemles i vår jaktlovgivning. Når dette er skjedd er vi langt på vei, men det haster. Flere steder er det allerede for sent.

Sommernatt i Skjækerfjell

MAGNAR KIRKNES

Sola henger lavt over horisonten og loddengrå skyer kommer seilende over en ildrød augusthimmel. Det nærmer seg midnatt, og stillheten brytes av og til av heiloas klagende skrik. Innimellom den melankolske fløytinga skjærer en mekrende låt gjennom luften. En skulle tro det var en geit i nærheten. Mekringen gjentar seg gang på gang, og like over oss kan vi skimte en fugl på størrelse med ei skjære. Dette er enkeltbekkasin. Den har med rette fått tilnavnet mekregauk.

Klokka er blitt tre, og det begynner å bli liv ute. Fuglene har sin travleste tid nå, og det er et eneste virvar av lyder.

En ny dag blir født i fjellheimen. Nordøsthimmelen blir rødere etter hvert. Snart kan vi se solskiva som vokser fram mellom toppene. Luften er blitt varmere, og den første insektlåten suser i ørene. Duggdråpene i gresset damper bort, og det kiler ikke lenger oppover leggene når vi går.

En stor fugl kommer seilende med rolige vingeslag over furuholmen ute i Skjækervatnet. Fiskeørnen har gitt seg ut på tur i håp om fangst. Den er en mester til å fiske, og det er sjelden at den vender tilbake uten fisk i nebbet.

OG SÅ KOM REGNET.

Svarte skyer kommer rasende over sydhimmelen. Tunge regndråper begynner å falle. Først ganske lett, men snart pisker regnet mot ansiktet så det nesten er umulig å få åpnet et øye. Vannet renner som en kald strøm nedover ryggen.

Vi passerer en nedlagt seter med tydelige merker av tidens tann. Tømmeret i veggene er fullt av store sprekker, og det er grått som gråeste fjell.